

GARVOLIUS, JACOB

**Helfwetes ewiga jämmer eller The
fördömdas olycksalighet, förestäld uti en
enfaldig synodal-predikan, som skedde
i Åbo, den 17. januarij, anno 1707. Och
sedermera närwarande säkra werlden till
trogen**

Åbo
1707

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

ABO
GARVOLIO, J.

I. N. J.

14
Fehl.
Pied.
Christm.
(M)

Welschetes Ewiga Gämmer

Eller

The Fördömdas

D L Y C R S A =
L A S H E T /

1700-1829

Föreståld

Uti en ensaldig SYNODAL-Predikan / som stedde i
Åbo / den 17. Januarij, Anno 1707.

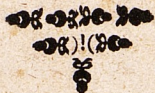
Och sedermera

Närwarande säkra Werlden till trogen Utwarning /
efter Befallning i Tryck befordrad

af

JACOB GARVOLIO,

Præposito & Pastore in CuraAminne.

Å B O /

Tryckt hos Henrich Christoph, Merckell /
Kongl. Booktryckare.

B U D S

Beerdomen

Och

Siordenom

Uti

Det Lofliga

U B O

S Z S S Z

*Offererar och dedicerar detta
ringa Arbetet*

J. G.

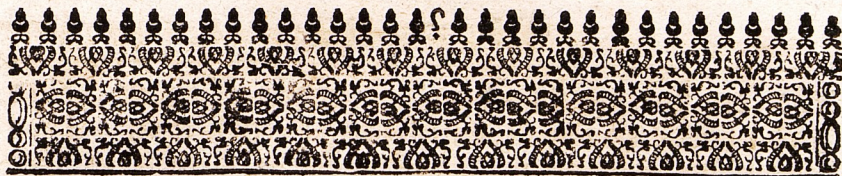
Het är then store och Helige GUDENS underliga Nåd och milda stickelse / hwilken Tu / Gudfruchtrige läsare / må med mig wyrdssamligen erkänna; at när Han låter för Folkens Synder / komma swåra plågor öfwer någon deel af sin Christeliga Församling / Han åsiven tå i åtskillig måtto thes innerliga styrckia befrämjar: Af någre Bibliske Exempel och Christenhetens första tryhundrade Åhrs förföljelse / samt många the senare tithers reda kunnige bewijs / kan thet intygas. Ett kan och med thes HÖGSES tillhielp / snart blifwa kunnigt / i arbetet öfwer then Heliga Bibel; som i Hans åkallan här hemma begyntes / wid then tid som thet förra Krüget Åhr 1674. thår uthe hade sin begynnelse: Wid hwilket Wårck / under thet och thetta ån påstående Krüg / af GUD Nåd / är nåstan mera tillgiort / ån i the emellan warande Frihds Åhr: Jag will ihogkomma samma HERRANS Barmhertighet / (Esaj. 63: 7.) i thet som är wedersawit Hans menighet i thesta lofliga Stifftet: Hon hafwer under thet of ån trycklande Krigget / mera tyngd och utöbände Plågor most utstå / ån någon deel af HANS RÖR. MÅN: Öfwer hwilken ware then ALLS MÄCHTIGES beslydd! wåda Wirfraken / thår Fiendens foot en är komet uppå. Men then Nådfulle GUDEN / hafwer så sig wårda lätit om sitt Ordz och Församlingz wid machthållande ibland of / at jämte the Fruchter / som the fromma under samma Kors i tolamod kunnat bära / then Himmelska sanningen mera ibland of är worden utspridd och stadfast: Af sådan nytta skatte wij genom GUDS Wålsignelse thet / at sedan wåra Treos Låror bleswo företagne i sin af B. Haffeurffero opsatte ordning / uti Prästemöten ifrån Åhr 1660. åro the sålunda genom lärda Disputationer, och nu innom the sidst förloopne 16. Åhr / af utwålde Lårare i Församlingarne förklarade och stadfäste / at man och af sådant Synodalliskt arbete / thår thet är ihopsamlat och förwarat / kan hafwa ett complet Syatagma Locorum Theologicorum: Samma Gudelige öfningar / hafwa innom selswa these Krigz Åhren / dels här / dels i Wasa och Uhlö / å nitton Synodalliske Dagar haft sin hugnelige gång: så at GUD har lätit thet ibland of af nåde sant wara / som i begynn

begynnelsen bepröflades. Wid thet Andeliga mötet i thetta Åhr/ war
 å then första dagen / Låran om Selfwetet företagen / då then Ehre-
 wärdige och Högwällarde Herr JACOB GARVOLIUS, som wid
 Österbotniska Regementet i Nöga såsom Pastor, wid Slock Consistorium
 såsom Assessor, och wid Kongl. Arméen i Liffland såsom Fäldt-Præpositus,
 gjort sig meriterad, nu mera Probst och Pastor i Curaäminne; i thenna
 fölljande Predikan/ Christi märkelige warningz språk så uppbyggeligen
 förklarade / at wålbemålde Herr Præpositus strart blef anmodad/ at gif-
 wa then på Trycket / som ock af honom herömligen skedt är. D at the så-
 fre Werldenes och Köttfens trålar/ måtte af thet fastlige Pinnorumes
 föreställande / fatta till sann omvändelse en innerlig rysning! D at
 the som i Fanatisk mening/ förflena Gudz ewiga Ganning och Rätt-
 wissa / och af en wrång stonsamhet föregifwa at Helwetes Plågor ett
 skola wara ewige; måtte thet som här s. 19. och 20. finnes / bättre
 till sinnes taga: Men J / mine Käreste / (2. Pet. 3: 17/18.)
 medan J weten thet tillförene / så förwaren Eder / at J
 icke förförde warden genom the Ogudachtigas Willfarelse /
 samt med them / och fallen ifrån eder egen stadighet; Utan
 wåren i Nådene och wårs HERAS och Grelsares JESU
 CHRISTS Kunskap: Sonom ware Åhra / nu och till ewig
 tjd! Amen.

Åbo den 28. Martii, 1707.

JO: GEZELIUS. J. F.

D Ewig-

A. Ω.

O Ewigheet! tin långd mig fast försträcker /
Som början har / men aldrig ändan räcker :
O Ewigheet! en tid förutan tid!
Mig nådig war / O Gud / tig blir jag wid

Wann Faders / och Sons / och then Helge
Andes / Amen.

§. I.

Et thet med oss / HERrans återlöste /
tå thenna Gyddones wårt jorde-
sta Huus nederslagit warder / (2
Cor. 5: 1.) ingalunda ute är; såsom A-
theisterna * willja och the Ogudachtiga
gärna säge: Mindre Skärs- Elden / el-
ler någon annan / af lödsachtiga Men-
niskior updichtat utwäg / oss förestår; Förutan theenne en-
daste / nemligen: Et wi måste alle uppenbarade war-
da för Christi Domstohl: På thet hwar och en
skall få efter som han handlat hafwer medan han
lefde / ehwad thet är godt eller ondt. (2 Cor. 5: 10)

¶

¶

* Quorum nugae à B. Job. Müller masculè refutatas vid. in ejusdem
Atheismo devicto, Cap. 8. p. m. 208. seqq.

Ther om wittnar ibland många andra af them Helga
 Anda rörde Gudz Menniskior / (2 Pet. 1: 21.) Then
 högtuplyste Propheten Daniel uti sitt 12. Cap. (2.) ther
 han säger: Månge the som under Jordenne sofwa
 liggia / skola upwåkna / somblige till ewigt Ljif / som-
 blige till ewig Försmädelse och blygd. Bthi hwilka
 Ord han oemotsätteligen talar om the afledne Döde; be-
 skrifwandes them af then Förman som theas Kroppar
 gemeentligen wedersars / nemligen: At the komma till at
 liggia under Jorden och sofwa / eller warda begrafne i
 Jordenne / then allas wår Moder är. Eyr. 41: 1.
 Månge säger Propheten / skola upwåkna. Men hwart
 blifwa tå the öfriga? Skola icke alla upwäckte warda?
 Ja / samnerligen. Propheten menar thet samma: Brukan-
 des thet Ordet månge uti samma mening som thet elliest
 uti Skriften offta brukat warder / nemligen i stället för
 alla: * Hwilket wår HERRE JESUS Christus klarligen
 wid handen gifwer / tå han detta Daniels Språk hoos
 Joh. 5: 28. nästan med samma Ord framförer och säger:
 Then stund skall komma / i hwilka alla the i Grifft-
 terna äro / skola höra hans (Menniskiones Sons)
 Röst. Men ehuru Upwäckelsen uti sig sielf är lika för
 alla; så skall doch påföljden hoos the upwäckte vara af-
 deles oljka; ty somblige (nemligen the som wäl hafwa
 giordt (Joh. 5: 29.) skola upwåkna till ewigt Ljif;
 till at besittia thet oförgängeliga / obesmittade och
 owanfeliga Arfwet / som them i Himmelen för-
 warat är. (1 Pet. 1: 4.) Men somblige (nemligen the
 som illa hafwa giordt (Joh. 5: 29.) till ewig försmä-
 del.

* Conf. Esai, 53: 12, Matth, 20: 28, Rom, 5: 19.

delse och blygd ; som them i **Helswetet** oändeligen
wederfaras skall.

§. 2. Om these tvenne höga Troos Artiklar uti HEr-
rans helige Fruchtan till at handla / är närwarande An-
seenlige Menigheten utaf thetta Stifts Ehrewördiga Prä-
sterkap / utaf des höga Andeliga Förman och det Hög-
wördige Doom Capitlet / till underdånigst föllie af wår
Allernådigste Dyre Konungz Högrättwärfeste Förordnin-
gar / för denne gången sammankallad. **GUD** och wårz
HERres **IESu Christi** Fader ware med sin Son och then
Helge Ande högeligen lofwat / som ibland många andra
öförskylda Nåde-Wälgärningar / gifwit of / som bod-
de fordom uti ett mörckt Land (Esal. 9:1.) sitt Ord
med en **Stoor** **Evangelistars** **Skara** (Psal. 68:12.) bij-
behållit of alt stadigt wid sin **Himmelsta** **Sanningz** eni-
ga **Reenhet** och **reena** **Enighet** ; **Giordt** (emot wår **mäch-**
tiga och **grymma** **Siende**) **Bomarna** **fasta** / för wåra
Portar = och **skaffat** wår **om** **Grånzom** **Fründ**. (Ps.
146:13/14.) At wij thetta **Gudeliga** **Mötet** **öförhindrade**
bijwista **kunna**. **Han** **sände** **nu** **sin** **Wijshet** **ned** **af** **si-**
nom **höga** **Himmel** / och **af** **sine** **Härlighetz** **Säte** /
sände **han** **henne** / **at** **hon** **är** **när** **of** / och **arbetar**
med **of** / **at** **wij** **måge** **förstå** / **hwad** **honom** **täckt** **är**.
(Cap. 9:10.) **Ther** **om** **willie** **wij** **wjldare** **åf** **kalla** **hans** **Gud-**
domeliga **Barmhertighet** / **sedan** **wij** **wårt** **fölljande** **Mär-**
gon-Offer **för** **hans** **Nåde-Thron** **uti** **Hiertans** **ödmink-**
het **nederlagt** **hafwa** : **Jag** **tackar** **tig** **ic**.

TEXTUS. Matth. 10: 28.

Rädens icke för them som dräpa krop,
 Pen / och hafwa doch icke macht at
 dräpa Siälena / utan rädens meer
 honom / som kan fördärfa både Siäl
 och Kropp i Hellsiwete.

S. 3.

Hvilken skulle man wähl / HERRANS wälsignadel
 hålla före at vara then aldraolucksaligaste ibland
 alla Menniskior? Hwar och en läser hafwa sin e-
 gen hörda: Och hoo är som uti thesse jämmerfulla tider
 sig af någon särdeles Lycksalighet berömma kan? Mången
 tryckes vara lycksalig; men tryckes af en hemlig Sorg /
 hwilken han hållre uti sig fräter / (Psal. 39: 4.) än för
 närwarande Werldens Kärlekzlöösa Menniskior uptäcker /
 the ther / tå the Gudz Barns wedervärdigheter erfara /
 äro mycket otüdiges Domare / men Arme Sugswalare.
 (Hiob. 16: 2.) Mångens Ansichte synes vara gladlynt;
 Men Hiertat är fullt med ångest och Sorg: så om
 Esthers / tå hon skulle gå in till Konung Ahasberum. Af
 tillökn: till Esth. 5: 8. Mången bär för sitt Stånd och Kall
 skull en prydande Ubre-klädning; Men skulle man see
 Hiertat / så torde thet bestannas at vara med ångslan och
 Swärmodighet / såsom med ett Sorge-Floor bewe wat;
 såsom man under Jorams Konglige Kläder / uti Samariae
 Belägringz tid / en Säck warse blef. (2 Reg. 6: 30.)

S. 4.

S. 4. I bland them / hwiskas olycksalighet of kunnig wara kan / lærer man utan twiswel förnämligast beklaga these efterföljande / nembligen (a) En siuk och bräckelig / men der jämte häuswill och förlåten Menniska / som i mangel af all jordisk tröst / måste instämma med Dawid: **Thet går mig så illa / at jag är en stoor försmädelse worden minom Gramnom / och en styggelse minom Kändom: The som mig see på Gatonne / the fly för mig / jag är förgåten af Hiertat / såsom en döder / jag är worden såsom ett sönder slagit Kärille.** (Psal. 31: 12 / 13.) Men ehuru stoor denne olycksaligheten är / så finnes doch / Gudi låt! Mången som uti sin största Armod / fäseligaste Kranckhet och högsta föracht är med Lazaro (Luc. 16: 20. Ett sanfkyldigt Gudz Barn / och en uthärad arfwinge till Himnelen.

S. 5. En Fattig Fånge / som i stället för sin förra fröhet Heder och beqwämlichkeit / måste lida hoos sin Tyranniska Fiende odrägelig Tråldom / Småleck / Hunger / Törst / Köld och sådant mehr / kan wärdare (b) billigt räknas ibland the Olycksaliga; Men om han hafwer Fröjd med Gud / (Rom. 5: 1) Och wärlägger sig om at blyfwa uti hans Karleek; (Joh. 15: 9.) Så warder han också uti thetta tillståndet / underligen försörgd / rikeligen tröstad / och omsider på ett Gudi behageligt rätt förlåhad: Såsom Dawid med många andre Gudz Barn thet ehfarit hafwa / och han thet om således talar: **Lafwer i Fälek war Gud / låter hans lof widt hördt warda. Then wåra Siälwid luf behåller / och låter wåra Fötter intet slintta. Ty Gud nu hafwer söfökt es / och pröfwat of såsom Silfwer pröfwat warder. Tu hafwer sördt of uti Hächteise /**

tu hafwer lagt en Tunga på våra Länder. Tu hafwer låtit Komma Menniskior öfwer wårdt Huswud/ wåfare Komme i Eld och i Wåtn: Men tu hafwer utfördt öf/ och wedergweckt öf. Psalm. 66: 8 — 12.

s. 6. Yttermebra (c) hörer med råtta uti the Olycksaligas hoop en Fåne och af sine Sinnen Kommen Menniskia/ then man såsom ett rypande Bildur binda och wachta måste. Men och thetta hafwer sin nytta och tröst. Ty ändoch then Heliga och allwiffa Guden/ för Menniskiones föregångna Högfärd eller någon annan Synd/ låter henne råta uti åfwannembde uselhet; så betyggar lifkwähl förfarenheten: At han uthaf sin Guddommeliga Barmhertighet/ gifwer henne gemeenligen hennes Förstånd igen / åt minstänne för hennes Qnda; At hon sin Dårhet uti en sann Bootfärdighet erkänna / sig till ett saligt affked skicka och bereda kan. Till at förtygga thet: At och the sunda the medelst påminte blifwa / til at besinna: Hwad för en ädel gåfwa ett godt Förstånd är/ upwäckte till at innerligen tacka Gud the före / och upmuntrade till at bruka thet til Gudz Ahra och thetas nåstas fromma.

s. 7. Anteligen (till at förbygga flere) kan man (d) med högsta skäbl kalla en af Satan uti lekamliga måtto bejatter Menniskia Olycksalig; Ty Hiertat båfwar / och alla hären reesa sig upp / tå man allenast låser: huru grufweliga the arma Menniskior utaf thet onde Fienden medfarne warda / utöfwer hwilcka han then rättfärdiga Gudens tillstånd till någon tyd ebrhållit hafwer. * Men så wjda som these genom wår Gudz innerliga barmhertighet/

* Conf. Matth. 17: 14, 15. Marc. 9: 17, 18. Luc. 9: 38, 39.

het / blifwa ifrån en sådan gräselig plågo igån befriade /
 omvända sig ifrån sina förra wägaras willo / wandra u-
 ti wårs HERRES Jesu Christi Footspår / och förnöta
 sin öfrige Lifstid uti en Helig försigtighet ; så äro i sanning
 (e) the fördömde / som med Saul (af 1: Chron. 11:23.) dödd
 uti sina Misgärningar / fram för förberörde / och alla
 som man någonsin olycksaliga kalla mä / the aldraolucksa-
 ligaste ; ehuru lycksaliga the för theras högghet / Rikedom
 och andra förgångeliga Förmåner uti Werldenne håldne
 warda ; ty the fara efter sina Fäder / och få aldrig
 see Ljus / (Psal. 49: 20.) Och theras Härlighet (som
 them här / lika såsom ett Opium och en stark Dryck in-
 söfwat och betagit hafwer) saar intet efter them. (Ps.
 49: 18.) utan lämnar hoos them allenast sin bedröfweli-
 ga Thugkommelse.

s. 8. För denne Olycksaligheten / hwilken wår trofa-
 ste Aterlöare Christus Jesus uti wår upläsne Text / med
 des liffachtiga Färgor afmålar / åtwarnar han sina käre
 Apostlar och Lärjungar / wid theras första Affärdande
 till att predyka Ewangeliium uti det Judeiska Landet ;
 Underwiffandes them / huruledes the sig både i lärdom och
 lefwerne förhålla / och hwad them uti Werldenne wedersfaras
 skulle / nemligen : Allahanda wederwärdighet / ja ock en
 försmådelig Död. Men the skulle hellre / uti en sann för-
 tröstan på Gudz helga styrelse / som theras Husfwudhåar
 räcktat hade / (Matth. 10: 30.) samt otwifwelachtig försä-
 fran om en ymnig Nåde • belöning i Himmelen / (Matth.
 5: 12.) utwålia till at lida Bedröfwelse med Gudz Folck /
 (Hebr. 11: 25.) än låta faran och dödelige Menniskors än-
 deliga Tyrannij / försträckta sig ifrån sanningen uti Christo ;
 ty

ty the Rådada (Apoc. 21: 8.) höra till the Fördömdas
Menigheet / hwilka wij för denne gången af Gudz Ord /
och i synnerhet af wår helga Text / willja / efter den Råd
som Gud förlåner / betrachta.

Såsom the aldraolycksaligaste Menniskior/
skärskådandes
Theras - Olycksaligheetz

I. Orsaaf / och 2. Bessaffenheet.

Sielp GUD wij alltiid måge få
Wårt lefwerne anställa:
At wij till ewig tiid ej få
Wår swåra Synd omgälla.
Låt of wår Werld så genom gå /
At wij när lifwet ändas /
I Trone måge faste stå;
Så skall i Frögd alt wändas.
Amen.

§. 9.

Hwad nu / HERrans Jesu älskelige! thet Förra
eller the Fördömdas Olycksaligheetz Orsaaf
anbelangar: Så kan then / uti the illa Reformerades me-
ning / ingalunda utan en stor Gudz Försmädelse / til-
läggias GUDI / som icke will at några skola förgås /
utan at hwar och en wänder sig till Bättring. Så-
som Apostelen Petrus / wittnar (2 Ep. 3: 9.) Och GUD
sielf betygar: Jag hafwer ingen lust till hans Död /
som

som döde / säger HERREN HERREN: (Hesek. 18:32.)
 Ty ehuru wähl han så wähl annorstädes uti Skriften som
 i synnerhet uti Terten / beskrifwes til sin doomsfränckta och
 alla Menniskiors Wälde widt öfwergående alzmächtig-
 het; Förmedelst hwilken han icke allenast kan Dräpa
 Kroppen såsom the; uthan och fördärfa Siäl
 och Kropp i Helwete: hwilcket them / ehuru mächtige
 the äro / aldeles omöjeligit är: Så brukar han doch henne
 ingalunda wädare än en rättfärdig Domare / som gifwer
 hwarjom och enom efter hans wägar / och efter hans
 Gärningars Frucht. Jer. 17:10. Utan Israel: tu förer
 tig sielt i olycko. Säger HERREN / Hos. 13:9. Men hwar
 med? I thet tu förachtar Gudz Godhet / tählsamhet /
 och långmodighet / rükedom / icke förståndandes /
 at Gudz mildhet läckar dig till bättring. Utan efter
 tina hårdhet och obootsfärdiga hierta / samckar tu dig
 sielswan wrede på wredenes Dag / när Gudz rätt-
 wisa Doom blifwer uppenbahr / hwilken gifwa skal
 hwarjom och enom efter hans Gärningar / nemli-
 gen / Pries och Åbro / och Oförgängeligt wäsende /
 them / som med tählsamhet uti goda Gärningar fah-
 ra efter ewigt lif / men them som enträtne äro / och
 icke wilja lyda sanningene / utan lyda orätthetene /
 ogunst och wrede: bedröfwelse och å igest öfwer
 hwar och en Menniskios Siäl som illa gör. Rom.
 2: 4/5/ 6/ 7/ 8/ 9.

5. 10. Förnämligast räknar HERRENS Mun ibland
 sådana sin egen olycksalighet wällare: alle otrogne;
 (Mar. 16: 16.) alle ogudachtige (Psalm. 11: 7.) alla fal-
 ska Lärare. (Apo. 19: 20.) alla Gudz församlingz
 för-

förföljare. (2 Theff. 1: 6.) alla Bespöttare. (Esa. 28: 15.)
 alla oprooriska. (Num. 16: 33.) alla högfärdiga. (Esa.
 14. 13.) alla Drinckare. (Esa. 5: 11/ 14.) alla Giruga.
 (Psaln. 49: 15.) alla rädda och otrogna/ och grufweli-
 ga/ och Mandråpare och Bolare/ och Trulskarlar/
 och Afgudadyrkare/ och alla Lögnachtige. (Apoc. 21.
 8.) alla obarmhertiga/ som HERren IEsus uti hans
 hungroga/ torstiga/ huuswilla/ nakna/ siuka/ och i häch-
 telse stadda Bröder och Systrar/ intet spysat/ wederqweckt/
 hysat/ klädt och besökt hafwa. (Matth. 25: 41/ 42/ 43.)
 Och uti en summa: alla Ogärningzmän; (Matth. 7:
 23.) ibland hwilka alla obetänckte Menniskiors Trålar/
 (1 Cor. 7. 23.) Ingalunda äro the ringaste: Som uti
 Samwetet och saligheten angående måhl/ rådhas mehra
 för them som kunna dräpa Kroppen/ än för honom
 som kan fördärfwa Siäl och Kropp i Helsingwete;
 Hwilket HERren IEsus uti Terten alswarligen förbiu-
 der: Doch icke så/ som wore ther medelst then fruchtan och
 hörsamheten uphåfwen/ som alla undersätare nått och u-
 ti Gud äro skyldige theas förordnade Öfwerhet; Ty han
 befäller sielf/ at man skall gifwa Keysarenom thet Key-
 sarenom tilhörer. (Matth. 22. 21.) Och hans Muns
 Andra säger uttryckeligen: Swar och enware Öfwerhe-
 tene/ som wäldet hafwer/ underdänig. Rom. 13. 1.
 Och uti samma Cap: v. 7. Så gifwer nu hwar som och
 enom thet I plichtige ären: Them skatt/ som skatt
 böör/ them tull som tull böör/ them rådsl som
 rådsl tilhörer/ them heder som heder tilhörer. U-
 tan han menar här en otördig fruchtan för Gudlösa
 Sanningenes Fiender/ antingen ut- eller innom Försam-
 blingen: Hwilka såsom the intet sielfwe annamma Kär-
 leken

leken till Sanningena / (2 Thess. 2: 10.) Så kunna the
 ej eller lida them som henne bekänna och förswara ; Utan
 haata / förföllia / och om the kunna / fördrifwa och döda
 them / och komma ther med ofta åstiad : Ut förre än män-
 gen Demas (2 Tim. 4: 10.) Will lida något / för-
 wänder han hellre then Helge Andes Regel (af Act. 5: 29.
 Man måste mehr lyda Gud än Menniskior) Och
 blifwer en skännelig Afgudadyrckare / och Bruswelig
 Siåla-Mördare : en Afgudadyrckare ; I ty han up-
 häfwer wahnächtiga Menniskior uti site Hierta / öfwer
 then alynächtiga Guden : En Siålammördare ; Ty han
 störter både sig sielf och them som han antingen förarga
 eller försumma kan / uti en ewig olycksalighet.

S. 11. Sådant skeer och höres ofta / ty wärr ! icke al-
 lenast uti allmenna förfölljeller ; Ää mången utaf rådho-
 ga eller annat köhligt affeende / förtigger eller förnekar
 then Himmelske Sanningen / och wedersakar Christum
 för Menniskiom ; (Matth. 10: 33.) utan och ellsist uti För-
 samblingens roliga tilstånd ; I thet man utaf obilligt an-
 seende till the mächtigas och förmögnas Person / hwilcka
 man till någon sin nytas affaknad / intet gärna förtörna
 will / är antingen kallsinmig / eller underlåter aldeles till
 at tala eller göra thet hans Kall utaf honom fordrar ; I
 synnerhet uti Låro- och Domare Embetet : Wid hwilcka
 thet utaf Menniskio fruchtan / stundom beklageligen således
 tillgåår : At hwad Försten will / thet säger Domaren /
 på thet han skal göra honom en tiens igen. (Mich. 7:
 3.) utaf thet förut nämnda ståndet må hwar och en pröf-
 wa sig sielf ; om han efter sin skyldighet / kan slå med
 godt Samwete in för Gud som känner wår Hiertans
 Grund / (Psalm. 42: 22.) Sjå ! jag will icke låta

Släppa mig Munnen till / Herre tu weestst thet. (Psal. 40: 10.) Besinner man hoos sig wederspelet / och obelgar nu **HERR**en **HERR**en ibland hans Folck (tå ingen **Utsafabra** / Gudi lås! Wid handen är) allenast för en **Handfull** med **Bingg** och för en beta **Bröd**: (Ezech. 13: 19.) hwad skulle wåhl tå skee om man hade till at handla med en **Ogudachtig** **Ahab**? (1. Reg. 18. 17. Cap. 22: 8. 26/27.) som ågde macht till at spela med of såsom **Herodes** med **Johanne**? (Marc. 6. 17.) Jag fructar / at mången **Uria** (af 2 Reg. 16. 11.) Skulle byggia **Altaret** åsom **Ahas** wille. **Fader** wår / inled of icke i **Fre-stelse**!

§. 12. Det samma hånder icke fallan uti mångens **Christendoms** allmenna ofringar / i synnerhet / hwad wår feelande **Nåstas** **Broderliga** **straffande** / **anbelangar** / hwilket utaf förberörde **Wennistio**-fruchtan ofta tillbaka sättes / ehuru högt och en **Christen** / för then håf-sosamma nyttan skull / som thet på gemenligen föllier / tå thet i råttan tid / uti en helig nytålskan försichteligen brukas / i förmågo af **Gudz** **Ord** thet till förbunden är : hwarföre bemålte **Broderliga** **straffandet** af en **Gudelig** **Lärare** * icke obilligt kallas: En **Undelig** **Almoso** / hwilken wij ock them / som of thet om intet bedia eller anmoda **skyldige** åro / efter **HERR**ans **besallning**: Tu skalt icke hata tin **Broder** i tino **Sierta** / utan tu skalt **straffa** tin **Nåsta** / på thet tu icke skall lida **Skull** för hans skull. Lev. 19: 17. Till at förtliga thet: At en **stoor** **Deel** / och ibland them en **hoop** **Gudiösa** **Huustäder** och **Föråldrar** sig uti thetta måhlet om **Josephs** **Skada** (Amos.

* B; Cbr; Scriv. Geelen Sch. P. III. p. m. 691, §, 20.

(Amos 6: 6.) **J**cke thet ringaste bekymbra; Utan thet gör them lika mycket / om theras Nådiga eller undergifne wandra antingen på salighetenes eller förtappelsens Wäg / allenast the wederbörligen göra sina Sysslor / och riktigt föråttat sitt arbete / så äro the med them wähl tillfredz / och låta Prediko-Embetet allena bekymbra sig om the öfriga; så finnes ändteligen sombliga: Som låta sig tyckia at wara här utinnan om sin plicht något ömmare / görandes sitt till hoos the ringare; Men skall thet gälla the myndiga / så tugga the hellre stilla / och göra sig delachtiga af fremmandes Synder / ånsörmana the ofsiduga. (1 Thess 5: 14.) och winuläggia sig om / at omwända Syndaren af hans wägars willo. (Jac. 5: 20.)

S. 13. Men hwad står of till at göra / då denne fördommeliga råd Hogan of / antingen uti wårt Embete och Christendom i gemeen / eller wid Jesu Christi Ewangelij bekännelse i synnerhet / till Meen och hinder komma will? Frelsaren Jesus lærer of uti Texten: Ex duobus malis, minus esse eligendum: Eller at man utaf flere o-
lika wederwärdigheter skall uthwällta sig then lindrigaste: Såsom det skeer uti timmelige ting / så framt en sådan fröheet åtniutas kan: Såsom man seer af Dawidz Exempel: Hwille / då honom af Propheten Gad / på then Nådige och jämwähl uti Wredene på sin Barmhertighet tånckande Gudens Wagnar blef förefatt: at han til wälförtient straff / för thet han af högmod hade räknat sitt Folck / skulle utwällta sig: antingen try Uhrs Hunger / tre Månaders flycht för Fienden / eller tre Dagars Pestilentie uti Landet; Walde thet fidska såsom thet lättaste / sågandes: Mig är stoor ångest / men lätt mig
fal-

falla i **HERRANS** Hand / (ty hans Barmher-
 tighet är stoor /) jag will icke falla uti **Menniskio**
Hand. (2 Sam. 24: 12/ 13/ 14.) Och emedan wid ett Gude-
 ligt och moget jämförande / nogsamnt finnes : at thet
 timmeliga / som of för Sanningenes eller en rättfönnig
 nittålskans skull / utaf wrångwisa **Menniskior** / (doch ic-
 ke utan Gud; tillstädielse) tillbiudas eller tillskyndas kan/
 icke ens står till at lifna emot thet ewiga / som öfwer al-
 la **Affällingar** och **Stomma** komma skall ; Ty råder wår
 käre **Aterlösare** : at wij hållre/med andra hans Frjmodiga
 bekännare och uprichtiga ålskare / undergifwa of / om
Gudi så behagar / dödeliga **Menniskiors** ändeliga **Bre-**
de / som till thet högsta intet kunna komma wijdare / än
 till een tjd plåga och ändteligen dråpa Kroppen / som thes
 förutan sig förgängelighetene undergifwa måste : sedan
 hafwa the intet hwad the mehr göra kunna ; (Luc. 12: 4.)
 ty Stålen som efter Frelsermansens sanfärdiga Uttagu /
 odödelig är / förmå the intet / hwarcken betaga then **An-**
deliga wedergiwäckelsen / som Gud sina ståndachtiga be-
 kännare / jämwal under the Aldrahäftigaste plågor rj-
 feligen meddela plågar / som the Helga Martyrers **E-**
rempel betyggar ; mindre beröfwa henne **Saligheten** ; An
 at wij med rådhoga för **Menniskior** / skulle förorsoka
 utöfwer of af then odödeliga **Gudens** strånga **Rättfär-**
dighet the **Fördömbdas** oändeliga **Olycksaligheet** :
 Then wij

S. 14. För thet andra hafwe till at **Betrachta** till des
Beskaffenhet ; men hwar finnes en ibland the
Aldralårdaste och **stickeligaste** **Männ** / som henne till alla
 delar

delar fullkomligen beskrifwa kan? Thet blifwer wähl wid
 Chrylostomi Parodia öfwer Esai. 64: 4. och 1 Cor. 2: 9. At
 thet intet öga hafwer sedt / och intet öra hört /
 och uti ingen Meniskios Hierta stigit är / thet
 Gud beredt them som honom hata. Mestaren
 med lärda Tungan (Esa. 50. 4.) Gifwer öf uti Texten /
 jämte en trogen åtvarning / en märckelig anledning till
 thenne beskrifningen: At the fördömbdas Olycks-
 lighet består uti theras Siälars och Kroppars för-
 därswande i Helwete. Lemmandes öf ther med then ef-
 terrättelsen: At så snart Siälen / Meniskians
 andra wäsenteliga dehl / (then ther / som sagt är / af tu-
 gen dråpas kan /) warder skild förmedelst Döden ifrån
 then ogudachtigas Kropp / utan föregången Boot och
 omvändelse; Måste hon ofördröjeligen för Jesu Chri-
 sti Rättfärdige Doom. Stohl / till at afhöra och strart
 ther på undergå / then förskräckeliga Domen / och wäl-
 förtientta olycksaligheten / som jämwäl öfwer then till ewig
 försmädelse och blygd uti allmenna upståndelsen upwäck-
 ta / och med then förbannade Siälen föreenade krop-
 pen / på then yttersta Dagen / med thesse Ord / offentliggen
 Publiceras skall: Går bårt ifrån mig i förbannade
 uti ewinnerlig Weld / som Dietwulen och hans En-
 glom tillredd är. (Matth. 25: 41.) Skolandes then-
 ne the fördömbdas Siäl och Kropp utan återwändo för-
 därswande / men aldrig dödande olycksalighet förnäm-
 ligast bestå uti twägghanda: (a) In absentia omnis boni,
 uti en fullkomlig brist på alt thet goda som Meniskians
 Hierta uti thet aldraringaste frögda eller wedergwickta
 kan. (b) In praesentia omnis mali, uti en uti alla mätto
 beklagelig delachtighet utaf alt thet onda / som man nå-
 gon

goufín uytåncfca eller nåmbua kan: Såsom thet Ordet ἀπολέσαι eller ἀπόλλυμι, som uti thetta rummet i stället för fördärwa uti Grund: Texten finnes; Förutan andra/ i synnerhet uti thesse twåne bemärkeller / så wäl uti wår Swenska / som uti then dyra Gudz Mannens Lutheri Tyska version brukat warder. *

§. 15 Hwad thet förra eller goda anbelangar / som the Fördömbde med theras högsta affaknad / skola aldeles förlustige blifwa: Så skall ther ibland wara thet förnämsta: Gudz Heliga och blida Ansichtes saliga Åskådande; Hwarifrån the (Summa cum ignominia) in perpetuum och till ewiga tider skola relegerade och fördrefne warda. om nu Muschowiterne / HERANS Dyrt Aterlöste! (Såsom Olearius uti sin Muschowitiske Reese-beskrifning berättar pag. 222.) Skola hålla thet för theras högsta olycksalighet: om them för någon begången öfwerträdelse blifwer antydt/at the intet mera skola få see sin Czars klara Ögon: Och om hoos Pauli Åhörare uti Epheso/hans Skilsmesso ifrån them en stor grååt förorsakade / så at the föllo honom om Halsen / och kyste honom / förjandes: Måst för thet Ordet skull som han sagt hade: At the icke skulle få see hans Ansichte. (Act. 20. 37: 38.) Hielp HERRE Gud! Hwad jämner och klagogrååt skall thet få blifwa ibland the Fördömbda? Då them förkunnat warder: at the aldrig skola få see Gudz Ansichte? Ty (Deum non videre superat omnia Gehennæ supplicia:) At intet see Gud / öfwergår alla Helwetets plågor: Betygar Bernhardus. Hwar emot Fulgen-

* Vid: Fried: Lanckisch: Concordant: minor: Part: 2. sub Tit:

ἀπόλλυμι p. m. 87.

gentius och Augustinus säja: om möjeligit wore / at Gud skulle gifwa them Fördombdom allenast ett Nåde - Blect / så wore theras Helwete them intet Helwete / utan Paradys.

S. 16. Hwad det senare eller Onda widkommer / uti hwilket the Fördombda skola hafwa dehlachtighet: Så kan man thet (andra E kristenes Rum till at förtijga) allenast utaf thet ena Ordet: Helfwete / som uti Terten finnes / nogsampt inhämta: Uti hwilket ställe HÆXren Iesus brukar uti Grundsvräket thet Ordet / *γεννηα*: Hafwandes ther med sitt Helga asseende på en ort uti Jerusalems Östra och Södra Förstad / kallad efter Hinnaus Barn / som honom fordom innehast / Hinnaus eller Hinnaus Dahl; (Jos. 18: 16.) Hwilken thet Afgudesta Juda - Folket / utaf Satans tillskyndan hade sedermera tillägnat och obelgat the Ammoniters Afgud Molech; Och ther sammastådes upfatt hans Wederstyggeliga Beläte / giordt af Koppar / uti en Konungz Gestalt / med Dre - eller Kalfve - hufwud / men then öfriga dehlen såsom en Mennistia med utsträckte Armar; Offrandes honom / Molech , sina Barn efter the Ammoniters Grusweliga Exempel (2 Paral: 28. 3.) emot Gudz klara förbud Levit. 18: 21. Tu skalt icke gifwa af tine Säd at thet skal upbrännas för Molech; at tu icke obelgar tins Gudz Namn / ty jag är HÆXren. Och ta thetta försträckeliga Mennistio - offerandet företogz / som ganska ofta skedde / gjorde Man en Feid rundt omkring berörde Belätet / och dref the ther till destinerade Barnen ther uti: Hwilka / wiliandes undfly lågans härtighet / togo sin tillflycht uti Belätet / som war iholigt och stod wid öpet;

E

Men

Men kommo myckit illa ann; Ty så snart the kommo ther uti / gaf thet sig strart tillsammans / och lyka som upslukade them lefwandes. Och emedan thet utaf then omkring brinnande Elden hade blifwit glöddande hett / blefwo the ther uti jämmerligen upbrände; Hwilket Molechs förbannade så kallade Präster / inbillade Folcket / at skee utan Barnens ringaste sweda / till Föräldrarnas Synders Förlåtelse / och theras egen salighet. Men på thet the offerades Skrähl icke skulle höras eller beweka någon till medlidande: Hafwer man brukat ther wid Bukor och andra högt ljudande Speel: Hwar af thenne Dahlen wid ett annat Namn / är worden kallad Tophet * / af samma Instrumenters rörande. ** Säsom nu omtalste åtendige Barnen / uti berörde Gehenná eller Hinns Dähl / uti beskrefua glöddande Belåtet / utstodo en osäkelig sweda och Marter; Så wil Frälsaren Iesus förmedelsi thenne allusion och liknelsen låta oss förstå: At Helwetet är ett pñdorum / (Luc. 16: 28.) Ther all jämmer säsom en Ström / uthöfwer the Fördömbda / inwertes och uthwärtas / ugiutas skall.

§. 17. Inwärtas skola the utan återwändo / och myckit häftigare än Israels Barn uti Stenene utaf brännande Ormar / (Num. 21: 6.) Plågas af en odödelig Samwetz Matt / (Esai. 66: 24.) Som alt jämt skall bjuta och agga them / för theras föregångna / närwarande och tillkommande tillstånd. För thet föregångna / at the thet härliga tillfället / som Gud uti Christo Iesu / them / then-

* Vid: 2 Reg. 23: 16. Jer. 7: 31. Cap: 19: 6.

** Conf. præter alios, Job. Conradi Pfeilen Clavis Theol: sub Tit, γειννα, p: m: 814.

thenne olycksfälggheten at undkomma / ymnigt tillbiurda
lätit / framhårdeligen förachtat. The skola önska; Men
all för seent:

O mihi præteritos referat si Jupiter annos!

O at wij i stället för the 20 / 30 / 40. och flera Åhr /
som wij om Boot och omvändelse fåfångt för oss predika
lätit / hade nu allenast en timma tid till at betänckia oss /
så wille wij gärna / och huru gärna / giora Bättring i
Säck och Ask. (Math. 11: 21.) Men sådana och fle-
ra önskingar skola skee förgäfwes; Ty Gud; Nådes
Dör är och blifwer för them i ewighet tillsluten. Jcke
mindre Qwahl skall theras Samwete förorsaka hoos
them / för theras närwarande och tillkommande till-
stånd. The skola sucka för Andans Angest skull /
(Sap. 5: 3.) Och utlåta sig utaf Desperation med hiffelti-
ga Ord emot Gud / alla Creatur och sig sielfwa. „
Gud skola the Blasphemera för theras odrägelige plå- „
gors skull / som the wähl weta sig lyda af hans Rätt- „
färdighet. Öfwer Creaturen skola the häftigt wredgas / „
at the af them aldeles förlätina / skola bliwa uti ett e- „
wigt mörcker; Men uthörwer sig sielfwa / skola the „
i stället för thet at Naturen grufwar sig för Döden / och „
söker sitt bñbehållande / önska honom; på thet the doch „
en gång theras odrägeliga Qwyda och Marter und- „
slippa måtte. *

s. 18. Uthi uthwärtas mätto / måste the låta be-
haga sig ett ålendigt Hårbärge / som kallas uti Texten
Helfwete: och är: en brinnande Siö. (Apoc. 19: 20.)
Lit ewigt fångelse. (Matth 5: 26.) En Kuula thet

C 2

iii

* vid. B. Gerbard. L. de Inferno, S. 51: p. 6. 7.

intet watan uti år. (Zach. 9:11.) En Groop diup och
 wijd nog / boningen ther inne är myckin Eld och
 Wed: Swilcken & Errans Anda uptända Skall / så-
 som en Swafwel-Siröm. (Esai 30:33.) Men hwa-
 rest thetta faafeliga Dwarteret är; ther om willie wij så
 ljetet bekymbra oss / som en Konglig Brud låter sig wa-
 ra angelägit at weta / hwar Fänga-Huuset är / allenast
 hon kommer till at besittia thet Timmret uti Konunga-
 Huuset / som Henne utaf Hennes Herre utsedt är: *
 Gud låte ingen utaf oss / thet experimentaliter erfara!
 Ther jämppte skola the wara högst beswårade utaf ett we-
 derstyggeligit Compagnie och Sällskap / nembligen
 dehls af Diefwulen och hans Englar / som skola för-
 sträckia / qwålia och plåga them. Försträckia med
 theras grymma gestalt / som skall wara tusende sinom
 tusende salt faafeligare än ett Spöke / för hwilket man
 likwål af försträckelse offra beswimmnar: Såsom Konung
 Saul / så then förmeente Samuel sig honom uppenba-
 rade / och sade: I mårgon skall tu och tina Söner
 wara när mig / . . . föll han hasteliga till Jordena /
 ry han kunde icke stå / och wardt swårliga förfä-
 rat . . . så at ingen macht war mehr i honom. (1 Sam.
 28:19/20.) Och Cardinalen Crescentius, hwilcken öfwer ett
 Spöke / som han uti Concilio Tridentino, uti en stoor
 swart Hundz-Gestalt / med långa alt in till Jorden hän-
 giande Gron och brinnande Hgon / warfe blef / så stoor-
 ligen försträcktes / at han föll uti en swår Siukdom / och
 wardt strart ther efter död. ** Qwålia skola the Onda
 Andar

* *Non queramus ubi sit, sed potius quomodo effugiamus.* Chrysof.
 Homil. 31. in Epist. ad Rom.

** *Job, Sleidan, l. 23.*

Andar them med allehanda Hiert-bijtande Hådes-Ord;
 Men Plaga uti sielfwa Wårcket och med Gårningom.
 Ty åndoch the icke skola wara Gud; rättwissa Doms or-
 denteliga Executores; emedan **HER**ren sielf skall låta
 regna / (så wåhl öfwer the Fördömbda som och Dieflarna)
 Liungande / Eld och Swafwel / och gifwa them
 Oråder till Låna; (Psalm. 11: 7.) Så skola the doch /
 såsom the Fördömbdas desperare Fiender / uti sin egen
 Sweda tillfoga them allehanda / och så mycket förfrå-
 keligare Jämmer och Hiertans-Wee / som them ther till
 hwarfen Förmögenhet eller Willia feelandes warder.
 Icke Förmögenhet; Ty the äro starckare än Men-
 skian / i synnerhet the Fördömbda; ifrån hwilcka **GUD**
 sin beskårmelses Hand aldeles bortagit hafwer: Icke
 Willia; Ty thet är theas Lust / tå the något fördärfwa.
 (Hiob. 41: 13.) Och emedan the intet kunna hånmas på
 Gud för thet han them utaf sin Rättfärdighet uti theas
 Fall utan Gressare lennat hafwer; Ty skola the sökia till
 at släckia sin Harm på the Fördömbda / som fram för
 them berörde stoora Förmånen hafst; Men skänneligen
 missbrukat hafwa. Dehls skola the Fördömbda hifkeligen
 beswäras af theas öfriga Sällskap / the andra förtap-
 pelsens Barn; Hålst af them / till hwillekas ofärd the
 på ett eller annat sätt kunnat wara wållande. Af them
 måste the höra följande och andra gråseliga Förbannelser:
 Wee Eder I mine förbannade Föräldrar / Lärare / Huus-
 Fäder / Barn / Dienstehtien / o. s. w. som mig till thenne
 Wåndan bracht hafwen. Ach at then Dagen aldrig warit
 till / på hwilleken jag eder sedt hafwer! Ty hade I eder
 skyldighet b' ttre i acht tagit / hade edra Onda Exempel
 mig icke förfordt / hade jag för eder förmenta Wåhlfärd
 skull

Skull icke så mycket lupit och sabrit efter thet Förgängeliga / och thet wid förgåtit både Siäl och Samwete / så wore jag icke kommen uthi thetta Pånorummet. Och ändteligen skola the Fördömbda lida en outhärlig Plåga / emot hwilcken the aldragrufweligaste plågor / som then ena Menniskian till then andras Fördärf någon sin uptränckt / äro allenast ett Barna-Spel.

§. 19. Man förskräckes / och båtswande Kommer uppå ens Kiött. (Hiob. 21: 6.) Så man läser: Huruledes then Moscowitiske Tyrannen Johan Basilovitz lätit Anno 1573. steecka Commendanten på Witgensteen Johan Bojke / jämte annat förnämt Folck lefswande på spett *. Huruledes then samma fält och exsequerar öfwer sin ofskuldiga Cantzler Ivan Michælovitz Wikowati, en så förskräckelig Dom: at han skulle bindas naken / af Händer och Fötter wid en Sträck- eller plåga-Bänck / och hwar och en utaf hans Hoffbetiäntta måste skära sig en lem eller ett stycke utaf then lefswande Kroppen / som utstod i medletid en gräselig wända **. Huruledes Sapores Konungen i Persien lätit slå Keiser Valerianum lefswande / och sprängia honom med Salt ***. Huruledes the Japanenser med ett besynnerligt och af Naturen mycket heetare watn än siudande Peck och smält Bly / som skall finnas hoos them uti en Brunn / then the thet skola kalla Singoc eller Helfwete / twungit många tusende Christina till at försaka trona / i så mätto: at the lätit falla några dräppar utaf berörde Watnet uppå thetas bahra Kräpp / hwil-

* Gotsfried. Chron. f. 900. ex Chytr. l. 23.

** Petrus Petrejus parte 3 n 218. Ex eodem Francisci in Hahnen Geschrey.

*** Gotsfr. Chron. l. 4. p. 360.

hwilken the förmedelst behändige Läkedomar strart igen heelat / och således dageligen med them procederat och till wärcka gådt / in till theß the / ont möjeligit varit med them sitt Dieswulsta ändamåht wunuit *. Huruledes Laurentius blifwit steekt på Glödd **. Och Schach Abbas låtit afhugga en Persian thes Händer och Fötter / och befalt at sättias then öfriga Kroppen uti siudande Smör ***. Men alt thetta med mehra grusweligit somt man uti Historierna igenfinna kan / är såsom Solegramd emot heela Werldenes Sand / och såsom intet emot Helwetes plågor : Man må betrachta antingen theas håstighet eller warachtighet. håstigheten skall wara så stoor / at the Fördömbde utan återwåndo / eller till at hafwa then ringaste respiration och roo hwarken Dag eller Natt / (Apo. 14:11.) Skola ohörligen qwåltas uti alla theas Kraster / Sinnen och Lemmar. Förståndet med uhrsinnighet / Wilian med förtwiffan : Minnet med the framledna goda Dagars stadiga ihugkommelse. Synen utaf thet glöddande Fångelses och the grymma dieflars jämmersfulla åskådande / af Röök / Damb och siudande heeta Lårar. Hörflen utaf the onda Andars saaselige rytande / samt the andra Fördömbdas Gråt och Tandagnislan. (Matth. 8: 12.) Luchten af Helwetes stinckande Swafwel / och the förtappades oreentlighet. Smaken af en odrägelig Hunger och Törst / uti hwilken the icke skola hafwa till att fågna sig utaf then ringaste Watudrappa / till at swalka sin Tunga med. Råndzlan utaf en håstig Påga / som skall icke allenast utwärtens hängia

* Eras. Francisci im Sitten Spiegel p. 1149.

** vid. Cbr. Matthea Theatr. Histor. ex Ambr. & Prud. p. m. 625. B.

*** Ap. Olearium Hadaper. Russ. Pers l. 4. cap. 27. p. 475.

gia wid Huden / utan och frångia sig genom Siäl och Kropp / Märg och Been / Adrar och Senor / Lefwer och Lungor / Hiertat och Inälsfwor. Och det med en ewig warachtighet; En skulle the hafwa thet alldra ringaste hoppet om någon förläsnung / skulle the lyda thenne och all annor sin olycksalighet med glädie; Men the skola plågas Dag och Natt / ifrån ewighet till ewighet. (Apoc. 20: 10.) thetas Eld är en ewinnerlig Eld. (Matth. 18. 8.) Theras Försmädelse en ewig Försmädelse (Dan. 12: 2.) Theras Pyno en ewig Pyno. (Matth. 25: 46.) Theras Fördärf ett ewigt Fördärf (2. Theff. 1: 9.) Theras Bojor ewiga Bojor. (Juda v. 6.) Och Rötten af thetas Plågo skall upståga af ewighet till ewighet. (Apoc. 14: 11.)

s. 20. Origen:s och några andra Fäder / som förden-
skull äro misericordes eller Barmhertige kallade werdne/
hafwa wähl jämte the Wederdöpare / som uti wår Chri-
stliga oförändrade Augsbörgiske Confessions 17. Art. För-
dömbde blifwa / welat emot thenne the Fördömbdas O-
lycksalighets warachtighet förewända: Som skulle thet
stråfwa både emot Gudz Barmhertighet och Rättfär-
dighet / till at så grusweligen och utan återwändo qwa-
lia sina Händers Wärel; Hälst emedan emillan finitum &
infinitum, Brättet som är ändeligt / och Straffet om thet
skulle blifwa ewigt / wore ingen proportion och licket;
Men säfangt. Gudz Barmhertighet är wähl stoor
(Ps. 119: 156.) Och wahrar ifrån ewighet till ewighet
öfwer them som fruchtat honom (Psalm. 103: 17.) Men
them som her ne här uti tiden framhårdeligen förachta /
skal Domen utan Barmhertighet öfwergå. (Jac. 2: 13)
Och

Doch Gudz Wrede (som brinner in till thet nedersta
 Helwetet / Deut. 32: 22.) (*μείρα*) blifwer öfwer them
 (Joh. 3: 36.) Samnaledes blifwer och Gudz Rättfär-
 dighet uti thetta måblet aldeles oförfränckt; ty ändoch
 the Fördömbdas Synd intet hafwer warit ewig (*ratione*
actus) uti sig sielf / utan blifwit offta fullbordat uti en
 kort tid; så är hon likwähl ewig (*ratione objecti*) i an-
 seende till Gud / emot hwilcken hon bedrefwen är; Jäm-
 wäl och (*ratione affectus peccandi*) hwad Utrån och Wil-
 ian till at synda anbelangar / hwilcken hoos the Ogud-
 achtiga är wändelig; som ingalunda åstunda at warda
 löste ifrån thenna dödzens tropp / (Rom. 7: 24.) utan
 önska fast mehra att leswa / om möjeligit wore / till ewig
 tid / och förlusta sig utan återwändo / utaf sine lösliga
 begärelser fullbordande. (*Infinitus ergo affectus peccan-
 di, infinitam poenam meretur.* Tauler.) thesfore är thet
 och rättwäst för Gudi (2 Theff. 1: 6.) at belaggia (*ex-
 tensivè*) en ewig åtrå till at synda / med ewigt straff;
 ehuruwähl thet (*intensivè*) skall vara odrågeligare för
 then ena än för then andra / alt ther efter som hwar och
 en thet med sin Ogudachtighet förorsakat hafwer: Så at
 Tyro och Sidoni sampt the Sodomers Lande / skall
 vara drågeligare på Domedagen / än Chorazin, Beth-
 saida och Capernaum uti hwilckom HERren Iesus
 hade giordt sina mästa Kræfter / och the hade lik-
 wähl intet bättrat sig. (Matth. 11: 20 / 24.) Conter.
 Matth. 23: 14 / 15. Luc. 12: 47 / 48.) Doch skall then minsta
 gnistan af Helswetes Eld vara osåheligen hästtigare / än
 the aldraswåraste Jordeffa Plågor / om the än alla uti
 en hoop församblade wore.

§. 21. Men HERRE hoo troor thet / at tu så
 swårliga wredgas / och hoo fruchtar sig för sådana
 tine Grymhet? (Psalm 90:11.) The förbannade Athei-
 ster lee thet öfwer / och hålla alt thet som om the För-
 dömbdas Olycksalighet läres / för ijdel Fabel-wårck och
 Menniskio-dicht / säjandes / om icke uppenbarligen af
 fruchtan för werldzligt straff / doch hemligen uti sina
 Hiertan: Swar är nu thet Löffre om hans tillkom-
 melse? ty ifrån then Dag Fäderna äro affomnade /
 blifwer alt / såsom thet af Creaturens begynnelse
 warit hafwer. (= Petr. 3: 4.) Oförledt äro wij födde /
 och fara åter bort / såsom wij aldrig warit hade / ty
 Andedrächten i wåra Nåsor är en Rök / och wårt
 Tahl är en Gnist / som af wårt Hierta utgår: när
 thet utsläckt är / så är Liffwet borto som en Kala-
 ske / och Anden förswinner såsom ett tunt Wåder.
 (Sap. 2: 2/3.) Och med then första Atheisten Cain / hwilt-
 fens Tahl (Gen. 4: 8.) med sin Broder Abel / effter Ra-
 binernas berättelse thetta warit hafwer. (Non est Judici-
 um, nec Judex, nec seculum aliud, nec merces bona pro
 iustis, nec pœna pro impiis.) thet är hwarcken någon Dom/
 eller Domare / eller annat Liff / eller Lödn för the Froma/
 eller Straff för the Ogudachtiga. Men skulle thetas
 Ordo giöra Guds Troheet om intet? bort thet.
 Ware heller Gud sannfärdig / och hwar och een
 (Atheistisk) Menniskia lögnachtig. (Rom. 3: 3/ 4.)
 Hierten i Israel (som både sielf uti wår affhandlade Text
 och annorstådes / jämnwål och genom sina utforade Witt-
 nen uti thet Gambla och Nya Testamentet om the För-
 dömbdas Olycksalighet predikar /) ligger icke. (1 Cor. 15: 29.)
 Himmel och Jord skola förgås / men hans Ord
 skola

Skola icke förgås. (Matth. 24: 35.) Wilka berörde Bespättare icke höra eller troo honom / så måge the fara fort uti theas Ondska / om them så behagar; Men wara ther försäkrade om: at han skall en gång tala med them uti sine Wrede / och med sine Grymhet skall han försträckia them. (Psalm. 2: 5.) Troon skall gifwas them i Händerna med Hellsiwetes Eld och Swastwel. HERRN Iesus förhindre theas Arghet / och beware sine Uttorade / i synnerhet war reesande Ungdom / at the icke måge af them besnittade och försörde warda.

§. 22. Förutan ofwannembde af Satans hoop (Apoc. 3: 9.) hafwer man stoor orsak till at jämra sig / och högeligen sucka öfwer theas ofärd / som obootsfärdeligen stadde på allahanda motwilliga / antingen förr (§. 10.) upräcknade eller andra fördömmelsen förorsakande Eyuda-Wägar / gå / uti Dieswulens Snaro / af hwilckom the fångne äro efter hans willia / (2 Tim. 2: 26.) ifrån then ena Ondskone till then andra / (Jer. 9: 3.) och försträckias likwähl som nogast ett Ögnableck för Hellsiwete / (Stob. 21: 13.) som hafwer utwidgat sina Siäl / och upgapat med sina Kästrar utan mätto / (Esaj. 5: 14.) till at upsluka them. The löpa alle sitt lopp / såsom en grym Häst i strädenne. (Jer. 8: 6.) och hålla them för sina argaste Fiender / som utaf ett gudeligt wählmeenande / them thet förmeena willia; the äro honom gramse / som them uppenbara straffar / och hafwa en styggelse wid then som hälsojamt lærer. (Amos. 5: 10.) Icke mindre medynkan warde äro the / som hwarcken låta sig tyckia / at thet som om Hellsiwete predikas / angår them / mindre inbilla sig /

sig / at hafwa behof till at fructa sig thesfore; emedan
 the uti Döpelsen hafwa iklädt sig Christum. (Gal. 3: 27.)
 Kunna läsa och förstå then Christeliga Lärans förnämsta
 Hufvudstycken / bekänna Christum med Munnen / belys-
 sta then almenna Gudztiensten / gå uti bestämnda tider
 till Skriff och Herrans Högwärdiga Mattward / sun-
 ga och läsa Mörge och Afton / låta see sig af Menni-
 skiom förmedelst någon Gifmildhet och Almoso / och föra
 elliest utwärtens en tämmelig ärbahr borgerlig wandel;
 hafwandes ett skeen till Gudachtighet: (2 Tim 3: 5.)
 Men huru thet för thet öfrige står till med then inwärtens
 Menniskan / och theras Sinnes Förnyelse / (Rom.
 12: 2.) som på Crones Rättfärdighet (Rom. 4: 13.) nöd-
 wändigt följia måste; thet göra the sig föga bekymber
 om: At wedersaka sig sielt / och taga sitt Kors up-
 på sig / och följia Christum (Matth 16: 24.) Ur them
 en obekant saak: at fara effrer Helgelse / (Hebr. 12: 14.)
 och kläd: sig såsom Gudz utkorade / Helgon och Ul-
 skelige / u Hiertans Barmhertighet / Wänlighet /
 Ödmücket / Sachtmodighet / Longmodighet / (Coll.
 3: 12.) räckna the för ett opus supererogationis, eller en
 öfwerlops gärning. Men the äro på en Wäg med the
 förra / fara wille / och weta icke Skriffterna / ej
 eller Gudz Krafft; (Matth. 22: 29.) och måste fördenksfull
 „ låta underwisa sig: at then saliggjörande Troon / thet
 „ af the sig med Tungan berömma / är icke någon Men-
 „ nisklig Inbillning och Dröm / utan ett Guddommeligit
 „ Wärc uti oss / som förwandlar oss och föder oss på nytt
 „ af Gudi / (Joh. 1: 13.) och dödar then gamla Adam /
 „ gior oss aldels till andra Menniskior / till Hierta / Mod /
 „ Sinne / och alla Krafter / och hemptar then helga An-
 den

den med sig: såsom then stoora Gudz Redskap Lutherus
uti sitt Gyldene Företahl öfwer Epistelen till the Romare
med mehra märckeligen talar. Swar och en som thetta
ringa Arbetet hörer eller läser / ransake och söke sitt wä-
sende (Thren. 3:40.) och låte sina ogrundade inbillnin-
gar intet längre bedraga sig / uti en så öfwer alla mätto
wichtig saak / som icke angår Silfwer / Guld / Qibra
eller Reputation, utan Siäl och Kropp / för hwilka
sedan the i Heltwete en gång fördärwade äro / intet offer
står igen: (Hebr. 10: 26.)

S: 27. Ploremus (sade fordom Macarius i Nitria till
sina åhörare) ploremus fratres, antequam eo deveniamus,
ubi Lacrymæ comburunt corpora. Käre Bröder / låt oss be-
gråta våra Synder / förr än wij komma tijt / ther Tå-
rarna (såsom Eldslågor) bränna Kroppen. Una hora gra-
vior in pœnâ, quam centum anni in pœnitentiâ. Thet är
bättre at begråta här sina Synder i hundrade Åhr / än
uthstå Heltwetes Marter allenast en timma. **H** KRANS
Wälsignade / låter Eder vara sagt thet samma / och /
till at undsta en så oförljknelig olycksalighet / betiener E-
der med högsta alfware utaf föliande och andra uti Gudz
Ord wähl grundade och säkre Förslag. Skynder Eder /
medan Jännu tid hafwen / (Gal: 6:10.) förmedelst en
sann omvändelse / från then breda Wägen som dra-
ger till Fö: dömmelsen (Matth. 7: 13.) Besinner Eder
at Jutom en ofkrumptachtig Bootfärdighet öfning / ären
leswande Heltwetes brandar / och at många / hwilkas al-
tid ärnade / men Dag från Dag upstutna Wättring /
Döden oförmodeligen förekommit / liggia nu i Heltwetes
såsom Jaar / och Döden gnagar them. (Psalm: 49:15.)
Kr.

Pråkner wårs! HERres JESu Christi ewiga kärlek
 med innerlig tackfällelse / som sig om edra Siälar
 så Hierteligen wårda låtit / at han icke allenast återlöst them
 ifrån Fördärswet / utan låter och åtwarra Eder thesfore.
 Håller Eder med en lewande Troo till hans dyra För-
 tiensl och blifwer uti honom: At när han uppenba-
 rat warder / måge wy hafwa Förtröstning / och
 icke komma på skam för honom i hans tillkommelse.
 (1 Joh. 2: 28.) Rätter Eder efter hans trogna förmaning /
 och rådens uti en Barnslig fruchtan för then Allmächtige
 och Rättwissa Gud: så at I hafwen honom för Ögon
 och i Hiertat i alla Edra Lifsdagar / och tagen Eder
 till wahra at I icke samtycken i någon Synd / och
 giöre emot hans Bod. (Job. 4: 6.) Styr uti Edert
 Embete och Christendoms öning all otijdig Meniskio
 fruchtan såsom ett dödade förgift / och låter thet galla
 Eder lika mycket: antingen Werlden älskar / hatar el-
 ler förachtar Eder / om thet icke annorledes wara kan /
 allenast I i all ring bewissen Eder / såsom Gudz Tie-
 nare och Tienarinnor (2 Cor. 6: 4.) Ty then thet älskar
 Werlden / uti honom är icke Fadrens kärlek. (2 Joh.
 2: 5.) Wandrer stundeligen uti en Helig försigtighet /
 och sticker Eder utan återwåndo såsom goda JESu Chri-
 sti Stridzmänn / (2 Tim. 2: 3.) Emot eder assagde
 Siäla: Siende Dieswulen / som Måsterligen wet till af
 bettina sig / utaf sin egen list / werldenes förargeliga Exem-
 pel / och Edert egit fördärswade Kioh och Blodz ondsk till
 Edert argaste. Försummer ingalunda et noga Samwex
 prof / och går aldrig med en oångrad Syud till hwilo:
 På thet HERren / om han kommer om Midna g tid
 (Mar. 13: 35.) Icke må finna Eder eberedda / och gifwa
 Eder

Eder Lön med Skrymtare (Matth. 24. 51.) Täncker
 altid på the Fördömbdas ewiga olycksalighet i Helwetet/
 så lärer lusten till at synda wähl förgås *. Sucker Da-
 geligen: utransaka mig Gud/ och så weta mitt Hierta/
 bepröfwa mig / och förnim huru jag menar thet.
 Och see till om jag på enom ondrom Wäg är. Och
 led mig på then ewiga Wägen. (Psaln. 139: 23 / 24.)
 Och beder jämwähl nu till ett wälsignat sluth:

Selige HERRE GUD!
 Selige starke GUD!
 Selige Barmhertige Grälsare!
 Tu ewige GUD
 Lätt of icke bortkastas
 I then brinnande Helfwetes-Blöd/
 War of barmhertig!

A M E N.

* Verba de Gehenna, ne in Gehennam incidas, efficiens.
 Chrysof. Homil. 44. in Matth. p. 406.

En Oförgräppelig Utlåtelse
 Öfwer Den

Wähl-Chrewrdige och Höglärde Herrens

Her: JACOB GARVOLII

Mycket Beröml. Probstz och Kyrckioheerdes i Curaäminne/
 Lofliga Nijst till Gudz Åhra och Församblingens anseentliga
 upbyggelse/ i hørksamhet betygad/

Shem Kallom tees then Nåd af Gud at wärmdewara/
 Men liumme gifwa ett en nog behaglig smaal/
 Ty utspye han hwar en/ som till onåd är saal:
 Men warme will han haa i the Utwaldes Skara:

Gä

Så will han af all Rätt om Orvällen med of handla /
 The Säfswande han så kall bli en Oridz Gäst /
 Men Watne möta som all liufigast och bäst /
 Zy will han theras Stånd på särdel's sätt förwandla ;
 Men thetta will ett så then säkra Wärd betrachta /
 Zy haa för thetta Stiff / och them / i som händer sees
 Thet höga Nrijs Begreep som J wid handen gee /
 Sen Höglård HERans Mann / of lämnat thet at achta :
 Som är ett starkt berijs på Ehrs otrutna Zifwer /
 Thet Riggla Troupper of måst wittna / med hwar from /
 Så wäl som i Ehrs tid hwar Krigz Capittels Dom /
 GUD styrcke Ehrs / och of ett lydigt Hierta gifwe !

af
 CARL Sammar.

Quis miser ille status? Tristis que poena Malorum?
 Unde venit? quantum temporis illa manet?
 Ecce docet Clari Doctissima Concio rite
 GARVOLII, quem nunc secula longa rehent,
 Ergo quem nequeunt caelestis gaudia vite
 Allicere, inferni terreat ignis odax.
 Hinc bene si vivet, caelestia corde fideque,
 Appetat, & clueat semper amore DEI.

Humili adjecit mence
 HENR. MALMENIUS.

www.books2ebooks.eu